FEMİNİST

7.
SAYI

kadın çevresi yayınları

JULIET MITCHELL

ANDREE MICHEL

LEE COMER

SIMONE DE BEAUVOIR

FEMİNİST

Arada bir çıkar

7. sayı Mart 1990

3000 TL.

KADIN ÇEVRESİ YAYINCILIK A.Ş adına
Sahibi ve Sorumlu Yazıişleri Müdürü
Handan Koç
Adres: Klodfarer Caddesi 41/36
Servet Han Cağaloğlu - İSTANBUL

Baskı: Ayhan Matbaacılık

Renk Ajans 516 29 04 Fax: (90-1) 516 29 93

438 KALKIYOR
SIRA 453'DE !..

MOR ÇATI KADIN SIĞINAĞI

Çankırı'da, bir TC yargıcının, kocasından dayak yemiş bir kadına, "Kadının sırtından sopa, karnından sıpa eksik olmamalı" demesi ve bunun basına yansıması ile 1987'nin ilk aylarında başladı herşey.

Önce, "Kadınlar Dayağa Karşı Dayanışmaya" kampanyası kapsamında, kadınların ilk kez kendileri için, 17 Mayıs 1987'de gerçekleştirdiği 'Dayağa Karşı Yürüyüş' yapıldı. Bunu, İstanbul Kariye Müzesi'ndeki 4 Ekim'87 tarihli Kadın Şenliği ve daha sonra da dayak yemiş kadınların kendi ağızlarından tanıklıkların yer aldığı 'Bağır Herkes Duysun' kitabının yayımlanması gerçekleşti.

O günlerde birçok dergi ve gazete de bu konu üzerine ünlü-ünsüz kişiler görüş belirttiler. Basının bu konuya ilgisi, yapılan eylemler ve çalışmalar, Kadınların Dayağa Karşı Kampanyasını meşru hale getirdi ve tek tük de olsa bu kampanyaya baş vuran, kalacak yer talebi ile bizi bulan kadınlar oldu. Birçok Batı Avrupa kentinde bulunan kadın sığınakları, işte bu tarihlerde bizim de gündemimize girdi. Türkiye dışındaki bu tür evleri örnek alarak, Türkiye'de var olan yaklaşım ve değerleri de göz önüne alarak ve hatta bunlara rağmen, bir kadın sığınağı projesi hazırladık.

Bina ve sabit giderlerin karşılanması amacıyla, kadın seçmenlerine böylesi bir ev sözü verdiği için ilk önce Şişli Belediye Başkanı Fatma Girik'e gittik. Projeye sıcak bakmasına karşın, Şişli Belediyesi'nden de büyük Büyükşehir Belediyesi vardı. Dolayısıyla Sözen'e gittik. O da projeye olumlu yaklaştı ve destek vereceğine söz verdi. Feminist Dergisi çıktığında, büyük olasılıkla Mor Çatı Kadın Sığınağı'nın anahtarını da bize teslim etmiş olacak. Buraya kadar anlattıklarım, bilmeyenler için Dayağa Karşı Dayanışma'nın tarihini kapsıyor. Belediye ile işbirliği ise, maddi koşulların dayattığı kaçınılmaz zorunluluklar. Ancak gerçek zorluklar bundan sonra bizi bekliyor. Böyle bir evin işleyişi, korunması, gizli tutulması (bu çok önemli, Avrupa'daki bütün kadın evlerinin adresleri poliste bellidir, ancak soranlara-özellikle kocalara- verilmez.) gibi konuları bakalım Mor Çatı ile nasıl göğüsleyeceğiz.

Sığınağın bina ve sabit giderleri dışındaki giderlerini karşılamak ve süreklilik kazandırmak amacıyla bu günlerde bir de Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı kuruluyor. Bu vakfın içinde bağımsız bir birçok feminist kadınla birlikte Ayrımcılığa Karşı Kadın Derneği'nden, Feminist ve Kaktüs dergilerinden feministler var.

Aile içinde şiddete maruz kalan tüm kadınların, açık olan Mor Çatı Sığınağı'na gelmek isteyen kadınlar önce -kurulmakta olan- Mor Çatı Kadın Sığınağı İrtibat Bürosu'na giderek ya da telefonla başvuracak. Sığınak adresi gizli tutulacağı için, kadınlar doğrudan gelemeyecekler.

Ücretsiz psikolojik ve hukuksal yardımın verileceği sığınakta, kadınların üç aya kadar kalmaşı mümkün olacak. Ancak, bu çalışmaların, verilen hizmetlerin bir hayır kurumu yardımı olarak algılanmaması için, kadınların, sığınakta kalırken, ya da ayrıldıktan sonra aynı durumda buraya gelecek diğer kadınların da hizmetlerden yararlanabilmesini sağlayacak. Hayatlarına, bulundukları noktadan itibaren başka bir yön vermek isteyen kadınlara, meslek kurslarına katılma ya da iş bulma konularında yardımcı olunacak.

Türkiye'de yüzbinlerce kadın dayak yerken, İstanbul'da böylesi bir sığınak, elbette yeterli değil. Birçok yerde ve birçok semtte -Bakırköy'de de böyle bir girişimin olduğunu duyduk - kadın sığınaklarının açılması gerekiyor. Bu sadece bir "ilk" ve bir "deney". Bu deneyin başarıya ulaşması, biraz da bizlerin dışındaki kadınların katkıları ve dayanışmasıyla mümkün.

Sonuç olarak kadınların kurtuluşlarının, başka kadınlarla dayanışarak gerçekleşeceğine inanan bir kadın olarak ben, sığınağı zor durumda bırakılan ve buna karşı çıkmak isteyen kadınlara, geçici de olsa kendilerini bulabilecekleri; gelecekleriyle ilgili düşünebilecek ve karar verebilecek bir yer olarak görüyorum. Ayrıca bu sığınağın kadınların, sorunlarını başka kadınlarla paylaşarak ve onlarla dayanışarak çözmelerine aracı olacağına inanıyorum.

Gül

NOT: derginin yayınlanma tarihi ileri atıldığı için bu notu eklemek ve yeni gelişmeleri açıklamak mümkün oldu. İstanbul Büyük Şehir Belediye Başkanı N. Sözen, kurulmakta olan mor çatı kadın sığınağı vakfından kadınlarla söz verdiği halde görüşmeye gelmedi. Bizim hazırlamış olduğumuz yönetmelikten de "mor çatı kadın sığınağı vakfı" adının çıkarılması, yerine İstanbul Büyük Şehir Belediyesi kadın koruma evi adı konması öneriliyor. Bu yeni gelişmeler ile belediyenin bizi dışladığını, hazırladığımız proje ve yürütmeliği kendi dilediği gibi değiştirerek "biz" siz bir şekilde gerçekleştirme planı olduğunu düşünmek sanırım pek kötümserlik olmaz.

ORDUNUN MEMESİ YOK

tayfun gönül zorunlu askerliğe karşı bir kampanya başlattı ve hernedense akıl ve öğüt vermekten [1] anti otoriter olarak da tanınan t.gönül kendisini alamadı ve zorunlu askerliği feministlerin önüne "asli" bir mesele olarak koyuverdi.

türkiye'de kadınlar isteseler bile askerlik yapamıyorlar. durum böyleyken neden zorunlu askerliğe karşı olmak feministler için "asli" bir görev oluyor belli değil.

kadınların çeşitli iktidar yapılarından yoksun bırakıldığı artık feministlerin dışında da kimileri tarafından kabul ediliyor. eş, anne olmak veya doğamız gereği şiddete kapalılık gibi açıklamaları bir kenara bırakırsak, iktidar sahiplerinin erkekler olduğunu ve iktidar araçlarının - devlet gibi, ordu gibi [2] - erkeklerin elinde olduğunu düşünebiliriz. ordu da, mesela devlet gibi bir cinse, bir sınıfa, bir ulusa dayalı ve heteroseksüel. yani kadın açısından bakarsak ordu erkek ve ülkemizde sadece erkeklerin egemen olduğu bir yapı. mesela İsrail'de kadınlar askere alınıyor ve sanıyorum ki kadınlar içinde askerlik devlet eliyle zorunlu, ama diğer yandansa, israil ordusunda kadınların ırzına geçmek çok yaygınmış.[3]

ben, bu tartışmada, kadın açısından bağımsız kadın kurtuluş hareketi varolması koşuluyla genel olarak iki yaklaşımda bulunmaktan yanayım.

kadın kurtuluş hareketinin tarihi (dünyada) çeşitli iktidar yapılarını tamamen terketmenin egemen olan iktidar sahiplerine, mesela erkeklere yaradığını feministlere gösterdi.[4] üstelik siyasetin nasıl yapılacağı, klasik siyaset alanının ve kurallarının kabul edilip, edilmeyeceği bütün devrimcilerin başındaki bir sorun. kadın hareketininde bu sorularla siyaset yapması doğal. üstelik iktidar yapılarından kaçmak, bu yapılar karşısında çekingen davranmak sadece kadınlara değil, ezilenlere özgü bence. dolayısıyla, kadınların orduya girmeyi istemesi ve daha uzunca bir süre var olacak bu yapıyı erkeklere bırakmak istememesi de kadın hareketi içinde bir görüş bence.

diğeri ise, benim kurduğum gelecek ütopyama çok daha yakın. kadın kurtuluş hareketi olarak toplumda var olan iktidar yapılarını, mesela devlet ve mesela militarist yapılar -polis gibi, ordu gibi, devlet gibi,- temsilini reddetmek, erkek orduyu, erkek devleti temsil etmeyi reddetmenin ve bu platformda yapılacak eylemlerin devrimci ve siyasi olduğunu düşünüyorum. (nasıl ki kadınların kurtuluşunu, iktidar hedefli ama iktidar karşıtı olarak görüyorsam.) dolayısıyla, kadınların orduda var olması talebini bir fırsat eşitliği olarak kabul ediyorum.

birde bu tartışmada, lafını edemeden geçemiyeceğim bir şey daha var. sokak dergisinde sol muhalefet çevresinden tanınan y. küçük, e. kürkçü, n. satlıgan, i. savaşır, a. zengin imzalarıyla askerliğin kendisine karşı olmak başlığında ortak bir yazı yayınlandı. biz bilmiyoruz da kendileri bir zamandır anarşist mi oldular diye geçiveriyor insanın içinden. eğer böyle değilse, ciddi ciddi iki yüzlülük yapılıyor. biz iktidara geldiğimizde ordu falan olmayacak sözü veriliyorsa eğer, bu söze inanmıyoruz.[5]

vildan

[1] görülüyorki t. gönül'de erkeklik baki.
[2] burada sadece burjuva devleti, ordusu kastedilmiyor haliyle.
[3] bu bilgi ayşe'den.
[4] 68 sonrası.
[5] Laf aramızda yemezler.

Greenham Deneyimi

Antimiliter seslerin duyulduğu bu günlerde, ortaya çıkış nedeni kalktığı için sona erdiğinden sözedilen bir harekete gözatmak gereğini duyuyorum. Bu; İngiltere'de yaklaşık dokuz yıl sürmüş olan Greenham Kadın Barış Hareketi. 1981 yılının Ağustos ayı sonlarında, bir grup kadının nükleer silahlanmaya karşı bir yürüyüş düzenlemesiyle başlayan hareket, daha sonra, ABD hava kuvvetlerinin Greenham Common'da Cruise füzelerini konumlandıracağı tesislerin çevresinde protesto gösterileriyle sürdü. Zamanla gösterilere katılan kadın sayısı arttı, İngiltere ve dışından pek çok kadın Greenham'a geldiler ve burada bir barış kampı oluşturuldu.

Kadınlar, hem de, ne bir parti, ne de bir örgütle bağlantısı olmayan, çoğunluğu ev-kadını, anne olan kadınlar, "çocuklarımız için güvenli bir gelecek istiyoruz" sloganıyla yeni bir yaşam tarzı geliştirdiler. Aralarında feministlerin de bulunduğu kampa hiç erkek alınmadı. Kampın kurulduğu alan özel mülk olmadığı için, yasalar önünde suçlu sayılmayan kadınlar, zaman zaman üsse giriş çıkışı engelledikleri gerekçesiyle polis tarafından sürüklenerek (pasif direnme) gözaltına alınıyor, birkaç gün ya da hafta tutuklanabiliyorlardı.

Ancak kadınlar yılmadı, üssü çevreleyen tel örgülerin üzeri günden güne, bebek bezleri, oyuncaklar, fotoğraflar, şiirler, balonlarla bezendi. Sık

sık basında kampın sözü edildi. Kamuoyu oluştu. İşçi ve Yeşil Parti'lerden destek aldı kadınlar. Ve yaşamlarını evlerinden, işlerinden, okullarından uzakta tam dokuz yıl sürdürdüler. Geçtiğimiz ay içinde, ABD'nin, Avrupa'daki askeri gücünü azaltma kararı çerçevesinde kapatacağını açıkladığı üslerden biri de Greenham'dı. Kampın işlevi, varolma nedeni ortadan kalkıyordu. Şimdi, bu kadınların eski yaşamlarına bıraktıkları yerden devam etmeleri mümkün olmadığına göre (çok farklı bir kadın deneyimi yaşadıkları, hem de oldukça uzun bir süre aldığı düşünülürse), dikkatle izlenmesi gereken bir olgu olarak algılanabilir Greenham kadınlarının toplum içindeki durumu. Değişik bir yerde, benzer bir kampanya yürütmek üzere tekrar örgütlenebilirler. Ve yaşamları böylece sürer (mi?).

Tüm olumlu görünümüne karşın, Greenham Kadın Barış Hareketi, radikal feministlerin yoğun eleştirilerine de hedef oldu. Öncelikle kadınların, "daha yüce bir amaç uğruna" seferber edilerek, bir kez daha kandırıldıklarını saptadılar. Kadın cinsi olarak ezilmelerini yine ikincil sorun durumuna düşürülmesine araç oldukları öne sürüldü. Doğruluk payı olan bu saptamada, kadın olarak yaşananların yine arka plana atılması gerçeği yatıyordu. Barışa hizmet gibi tüm insanlığı kapsayan bir alanda kadınlardan söz edilmesi önemliydi. Ancak feministlerin yıllardır öne çıkardığı, kadın olmaktan kaynaklanan durum yine gözardı ediliyor, insanlığa hizmet yüceltiliyordu. "Çocuğum için güvenli bir gelecek istiyorum" diyen Greenham kadınının karşısına "benim de güvenli bir geleceğim olsa hiç fena olmaz" diyerek çıkıyordu radikal feministler.

Burada iç buran acı bir gerçek daha var. Feminizmin harekete geçiremediği birçok kadın, Greenham eylemiyle sokağa çıktı ve isyan ederek varlığını koydu ortaya. Feministleri kara kara düşündüren, tüm kadınları harekete katmanın yollarını bulmada bir ipucuydu Greenham. "çocuklarımız" dedikçe kadınlar, radikal feministler isyan ediyordu, "ya biz?". Toplumun, biz kadınları kompartmanlara ayırmasının en güzel örneğiydi herşey (anneler, aile kadınları, özgür kadınlar hep birbirinden koparılmış).

Greenham kampı sakinleri, yaşamlarında ilk kez "erkeksiz" bir süreci kendi istekleriyle gerçekleştiriyor ve çok farklı bir deneyimi yaşıyorlardı. Yeni aşklar, lezbiyen kültür, hiç planlanmadan oluşan salt kadın deneyimi, tüm Greenham kampına egemendi. Gözardı edilemeyecek ve eşi olmayan bir kadın deneyimiydi yaşanan. Bu arada, dışardan izleyen feministlerin önemli bir saptaması daha gündeme geliyor, Greenham'ın simgesi sarışın, şişkin karınlı anaç kadının yarattığı imajın yanında "kadından sayılmama" durumu sorgulanıyordu. Radikal feministler aynı zamanda kamptaki kadınları, kadın politikası yapmamak ve aralarındaki ilişkileri gizli tutmakla suçluyor, onların derinlemesine düşünmeden etkileyici sloganlar peşinde gittiklerini söylüyorlardı.

Bu eleştirilere karşı eleştiriler gelmekte

gecikmedi. Yine feminist olan kadınlar, barışı sağlamanın kadınların birincil faaliyeti olmamasına karşın, erkeklerin eline bırakılamayacak kadar önemli ve değerli olduğunu vurguladılar. Çünkü, barışın olmama hali, kadınların oluşturduğu ve istediği bir durum değildi. Savaşta daha çok erkeklerin öldüğü doğruydu, ama kadınlar da kendilerinin başlatmadığı bir şeyin (savaşın tabii) kurbanıydılar. Ayrıca erkeklerin sağlayacağı barış da, kadınları ne kadar memnun edecekti? Erkeklerin eliyle gelecek barışı beklemek yerine kadınlar kolları sıvamalıydı. Ayrıca, radikal feministler, diğer kadınlar yerine erkeklere karşı koyarak enerjilerini harcamalıydı.

Tartışmalar da son buldu denemez kampın sona ermesiyle. değerlendirmeler daha süreceğe benzer. Kimbilir belki de Greenham kadınları, radikal feministlerin iddiası hilafına yaşadıklarını çok da net sergileyebilirler. Sonuçta, kadın kurtuluş hareketi, Greenham'dan çok şey öğrenmiştir. Barış kampı kadınlarının deneyiminin her iki tarafa da yarar sağladığı kesin...

Füsun

KOTA...KOTA...KOTA...

SHP'li olan olmayan, feminist ya da feminist olmayan kadınların son günlerde üstüne düşündükleri konulardan birini de "kadınlara verilen kota" konusu oluşturuyor. Handan bu konudaki fikirlerini almal için Şirin Tekeli ile konuştu, aşağıda konuşmanın metnini bulacaksınız.

-Şirin ben sana ilk önce kota nedir, kota uygulaması nedir diye sormak istiyorum.

-Kota uygulaması benim gördüğüm kadarıyla birleşmiş milletler çerçevesinde oluşturulan yeni bir uluslararası hukukun parçası. İkinci Dünya Savaşı sonrasında birleşmiş milletler çerçevesinde yapılan uluslararası anlaşmalarda, bir kısmında Türkiyenin de imzası var, insan hakları anlaşması başta olmak üzere hepsinde benimsenen bir eşitlik kavramı var. Cinsler arasındaki eşitliği de öngören anlaşmalar var. Fakat o zamanki anlayış, yasalara eşitliği yazınca gerçekleşirmiş gibi gelen gerçek dışı bir yaklaşım. Bu arada kadın hareketi gelişti, '70' lerden itibaren ve onun sonucunda uluslararası kadın hareketinin birleşmiş milletler bünyesine, onların hukukçularına yansıttığı yeni bir anlayış ortaya çıktı. Artık ayrımcılık diye bir tanım var. Bu ayrımcılık hukuktan da gelebilir ama hukuktan da öte günlük toplum hayatında, ekonomik ilişkilerin getirdiği bir sonuç; dolayısı ile bunu ortadan kaldırmadan eşitliği gerçekleştirmenin de mümkün olmadığı anlaşıldı. Tabii o zaman da bunu ortadan kaldırmak için bir takım önlemler almak gerekti. İradi olarak buna müdahale etmek gerekiyor. Kota anladığım kadarıyla genel olarak bunun bir sonucu. Sadece cins açısından geçerli değil bu tabii, ırkçılık konusunda da paralel bir hukuk anlayışı gelişiyor. Ama cinsiyetçiliğe karşı mücadele edebilmek için kadınların yararına düzeltici önlemler alınması gerekiyor. Pozitif ayrımcılık oluyor o zaman. Kota da bunun getirdiği bir sonuç.

Bizde şimdiye kadar bunun sadece siyaset hayatına yansıyan bölümü üzerinde duruldu oysa çok daha geniş bir kavram bu. Hayatın her alanında söz konusu, eğitimde kotalar söz konusu, ekonomik hayatta kotalar söz konusu, iş yerlerinde, kadınların giremediği mesleklerde kotalar söz konusu vs. Yani çok geniş bir alan söz konusu burada. En çarpıcı uygulamalar herşeye rağmen siyaset alanında oldu tabii. Batı dünyasına baktığımızda İskandinav ülkelerinin başı çektiğini görüyoruz. Başka ülkelerin çok önünde % 40'lara varan bir siyasi katılım imkan sağladılar kadınlara. Ben zannediyordum ki önce k prensibi aldılar sonra onun sonucunda böyle oldu, meğer öyle değilmiş, iskandinav ülkeleri aynı zamanda dayatmacı yaklaşımlar konusunda oldukça muhafazakar toplumlar, oysa bunu bir anlayış değişikliğiyle gerçekleştirmeye çalışıyorlar. Mesela İsveçte ilginç bir örnek var, sadece parlamentoya şu kadar kadın girsin, ekonomide şu kadar olsunla sın kalmıyor. İdari kararlar çok önemli, gerçekte siyasi hayatın yürütülmesi ve toplumun dönüştürülmesi idari kararlarla gerçekleştirilen birşey. Dolayısıyla ş anda en çok bunun üzerinde duruyorlar. İdari kararları alan, yani bürokrat kesim özellikle üst kademedekiler, çünkü kadınların daha çok alt kademedeki bürokrasi içinde yığıldığını görüyoruz, üst kademedeki bürokrasi içinde kadınların kotası tartışılıyor. İsveç hükümetinin aldığı, çok hoşuma giden bir karar var, eğer 1992'ye kadar kendiliğinde yani biz böyle bir karar almadan % 40 kotasına ulaşılmazsa o zaman hükümet tedbir almak zorund kalacaktır deniyor.

Başka ülkelerde ise, belki genel olarak şunu söylemek gerekir, benim gordüğüm kadarıyla bu ne bir anayasal onlemdir, ne de yasa önlemidir, siyasi kararlardan bahsediyorum, bu daha çok partilerin kendisine bırakılmış bir tercih. Orada da gördüğümüz bunu genellikle sol eğilimli partilerin benimsedikleri.
İlk başlatanlar ve en ileri noktaya % 50 - % 50'ye goturenler yeşiller, arkasından sosyal demokratlar muhtemelen yeşillerin baskısını hissettikleri için bu [illegible] benimsediler. Tek tek ülkelerde oranlar değişiyor, bugünkü uygulamada dediğim gibi herhangi [illegible] cinsin herhangi bir yerde % 40 tan [illegible] temsil edilmemesi [illegible] prensip var. Fakat son sosyalist enternasyonal % 50 % 50 yi kabul etti. Bu demektir ki önümuzdeki yıllarda partilerde bu uygulama yayılacak. Ve sonuç alınıyor. Esas uzerinde durulması gereken konu bu. Türkiye'deki tartışmada dendi ki bu kontenjan benzeri birşey, üç-beş kadın bundan yararlanacak, o kadınlarda genellikle ne kadın hareketine ne de genel olarak [illegible] katkısı olmayacak kadınlar olacak ve bu geri tepecek bir mekanizma. Ben boyle olacağını sanmıyorum, dediğim gibi İskandinav ülkelerinde çok daha kendiliğindenci biçimde oluştu bu, mesela kadın adaya oy verin kampanyalarıyla kadınlar daha çok oraya girdiler, kotanın gereği olarak değil. Seçmenler kadın adayı destekleme kampanyaları yürüttuler o yuzden sayı arttı. Ama en parlak örneklerden birisi bence İspanya da. İspanya bu yıl % 27 kotayı kabul etti, ve % 27 kadını parlamentoya soktu. Şimdi o kadınlar orada ne yapacak bunu bilmiyoruz ama benim görebildiğim kadarıyla iradi [illegible] yahut kendili[illegible] gel[illegible] sonucunda [illegible] varıldı [illegible] gerçekten [illegible] şeyler [illegible]. Çünkü böyle [illegible] önce [illegible] partiye giremem [illegible] nasılsa partinin alt kademelerinde elimine olacağım, bununla uğraşmaya değmez diyen birçok kadının bu şekilde yolu açılıyor. Ve ne kadar çok kadın politikaya girerse o kadar çok yetenek giriyor ve o kadar çok kadın birbirine destek oluyor. Parlamento grubu oluşturuluyor ve hiçbir şekilde o zamana kadar gündeme gelmemiş olan sorunları, kadın bakış açısıyla, bu kadınlar mutlaka aynı parti goruşune sahip olmayabilirler, farklı partilerden kadınlar gruplar oluşturabilirler ve orada belli uzlaşmaları sağlamak mumkun oluyor. Ve gerçekten kadınların bakış açılarıyla reformlar gerçekleştirmek mumkun oluyor. Bence kota uygulaması son on yılın en onemli uygulamalarından bir tanesi ve mutlaka desteklenmesi gereken birşey.
Bizdeki uygulamaya gelince bir kere sureç yarısından başladı ve başlar başlamaz da darbe yedi. Çunku sosyalist enternasyonalin baskısıyla ama bunun yanısıra zannederim bizlerin içerden yaptığımız belli bir gurultuyle, kadın hareketi olarak bir kota talebinde bulunmadık ama biz kadın hareketi olarak kadınlar için bir takım taleplerde bulunduk. Dolayısıyla partili kadınlar da bunları kendileri yorumladılar, kendi açılarından yorumladılar kendileri için bir sonuç çıkardılar Kadınlar bulunursa politikada daha uygun bir takım kararlar alınır diye bastırdılar. Dolayısıyla bence hem uluslararası etkiler, hem de Turkiye'nin kendi içinden gelen bir dinamikle SHP bu kararı aldı. Ama henuz tabanda yok bu uygulama, aslında bu kotanın tabandan başlaması gerekiyor.

-SHP içindeki kadınların on ayak olmasından bahsedilebilir mi yoksa bu konu gündeme geldiği için, Turkiyede de son yıllarda kadın hareketi etkili olduğu için ister istemez, kaçınılmaz olarak parti içinde bu uygulama başlatıldı mı demeliyiz?

-Ben partili değilim, dolayısıyla, partinin içinde gerçekten ne oldu onu değerlendirecek değilim. Sadece çeşitli yerlerde partili kadınlarla yaptığım görüşmelerde edindiğim izlenim, partinin tabanında gerçekten boyle bir baskı olduğu. Bu Turkiye çapında

bir baskı olmayabilir ama büyük şehirlerin parti orgutlerinde gerçekten kadınlardan gelen böyle bir talep var. Fakat orda ilginç bir şey var, İstanbul'un kadın komisyonu başkanı Perihan Ergun, -daha önce kamuya açıklandı o yüzden burada açıklamam yanlış olmaz- ile bir panelde yanyana bulunuyorduk. Bana çok anlamlı ve hareket açısından da onemli gelen bir soz söyledi, Kariye'deki kadın şenliğine gelmiş orada mikrofonu almış partisi adına konuşuyor, ve partisinin ne kadar kadınlardan yana olduğunu anlatıyorken, Stella o arada sözünü kesmiş "kotadan haber verin kotadan" demiş ve Perihan hanım bunu kamuoyu önunde açıkladı. Biz o zamana kadar kota nedir bilmiyorduk dedi. İlk defa kadın hareketinden oğrendik, feminist kadınlar bize bunu sordular ondan sonra uzerinde düşünmeye başladık dedi.
Bu demektir ki partinin dışında bir yerlerden talep geldi, ama parti kadınları bunun üzerine düşündüler. İnönu'yü bir tarafa koyuyorum, onun dışında partili erkeklerin hiçbir şekilde bu konuya yatkın olduklarını zannetmiyorum. Türkan Akyol ile konuşma fırsatım oldu, ondan edindiğim izlenimler, Perihan Ergun'dan edindiğim izlenimler tabandan gelen bir talep olduğu doğrultusunda. Ama bu nerede çıktı, surecin yarısında çıktı. Parti meclisi seçimi yaparken ilk uygulamayı yaptılar, uyguladılar, çok güzel, 44 kişilik meclise 11 kadın seçtiler ama ne beklersin mantıken, madem, o duzeyde başlatmışsın ondan sonraki butün düzeylerde de bunun işlemesi gerekir. Bir hafta sonra genel başkanın etkisinin olmadığı bir toplantıda yeni bir seçim yaptılar, o seçimde yurutme kuruluna en az 3 kadın girmesi gerekiyorken 1 kadın aldılar. Yani henüz oturmuş bir uygulama değil, bence hala erkekler, alınmış olan ilke kararına rağmen direniyorlar, ama diretmek gerekiyor. Bir yerde şunu da duşunmek gerekiyor, % 25 kota çok düşük bir kota. Yani bir noktada toplumsal hareketin canlandığını pek çok kadının politikaya girmek istediğini duşun, % 25 kota aleyhlerine bile donebilir.

-Zaten böyle de bir tartışmada var; kota ile getirilen oran ve sınırlama bir avantaj yaratacakken bir engelleme yaratabilir diyen kadınlar var. Bır diğer goruş de, gerçi bundan biraz bahsettin, kota, parti politikalarının yurutulmesi ve partinin kadınlara donük yuzünun sevimlileştirilmesine yonelik bir operasyon olarak kalacaktır ve tam tersine kadın hareketi açısından duşunulduğü zaman onun onunü kapatma tehdidi olan "bakın işte size istediklerinizi veriyoruz, bu yapı içinde bunu istemek mumkun, daha fazlasını istemeye de gerek yok" gibi bir propogandanın da malzemesi olabilecektir şeklinde. Bir çok kadın kararsız kaldı, erkek eliyle verilen, yukardan aşağı verilen bir hak belli bir rakam dayatılıyor, kadınlar ne olçüde buna sahip çıkar, bu sadece bir makyaj olarak kalabilir ve kadınların parti programı sınırları içinde dahi katılımlarını ve taleplerini getirmesini kolaylaştırmayabilir. Çok zıt görüşler çıktı boylece kota tartışılırken. Genel kamuoyunda feministlerin karşı çıkması gerekir gibi bir goruş geçerli oldu. Ben şahsen bir sınır konmaması gerektiğini duşunuyorum, neden % 25, belki % 50 ya da % 80 ya da kadın partileri duşunulebilir. Ucunun açık bırakılması gerektiğini duşunuyordum.

-Tabii söylediğin butun bu endişeler var, o bize kalmış, partili veya parti dışındaki kadınların bu olayı nasıl goreceklerine kendi özlemleri doğrultusunda nasıl kullanacaklarına bununla yetinip yetinmeyeceklerine bağlı bir mesele, bence bu, içerdeki ve dışardaki kadınlar tarafından dayatılmış birşeydir, dışardaki derken, Turkiye'nin dışında uluslararası bir kadın hareketinin dayattığı birşeydir. Ama bu bir engel haline de dönuşturulebilir, bugüne kadar nasıl bir sürü başka engel vardı kadınların onunde bu da bir engel haline dönüşturülebilir. Bundan sonra erkeklerin çabası bu olacak, bundan sonra erkeklerin çabası bundan önce olduğu gibi oralara simge kadınları getirmek, onları etkisiz kılmak onları demin örneğini verdiğim gibi, meclis

kuruluna getirmek ama gerçek kararın alındığı yerden dışlamak gibi. Bu mucadele sürecek bir mücadele, ama bana, karar kadınlar tarafından erkeklere dayatılmış, empoze edilmiş, bugune kadar yaptıkları engellerin iç yuzünü ortaya doken bir ilk adım gibi geliyor. Bundan sonra biz buna nasıl sahip çıkarız, nasıl dönuştururüz o bize kalmış birşey gibi geliyor bana. Bundan sonra mucadele bu kotayı giderek daha genişletmek giderek daha etkili kılmak şeklinde olacak, partiler size kota tanıyoruz gelin bizle çalışın diyebilirler, ama bir tek kota herhangi bir partiyi benimsemek için yetmez. Daha otesi lazım. O kotadan yararlanacak kadınların kendi parti programlarında ne kadar değişiklik yapabildiklerine, neyi önerdiklerine, iktidara gelebiliyorlarsa gerçekten önerdikleri doğrultularda neler yapabildiklerine, biz dışardaki seçmen kadınlar karar vereceğiz. İyi şeyler yapıyorlarsa oyumuzu onlara veririz, icabında aramızda o partiler içinde çalışmak isteyenler de olabilir, o kanaldan parlamenter politikaya girmek isteyen kadınlar da olabilir ama kadın politikasının anlayışıyla parlamenter politikanın anlayışı, mücadele biçimleri farklıdır ben daha önce bir yazımda bunu söylemiştim. Sonuç olarak kadın hareketindeki faal kadınlar gundemlerinde esas olarak patriyarka olan kadınlardır. Ve onlar buna karşı mücadelenin parlamentodan yapılacak mucadeleyle sınırlı olmadığını goren kadınlardır. Çok daha geniş bir kamuoyu ve toplum duzeyinde mucadeleyi seçen kadınlardır. Diğer kadınlar, partili kadınlar bir bakıma bu kadınların omuzlarında yukselip parlamentoya giren kadınlardır, yararlıdır, yapabilecekleri şeyler vardır ama onların orada varolabilmesi için etkilerini arttırabilmeleri için dışarda bir kadın hareketinin olması gerekiyor. Bence hiçbir şekilde kadın hareketinin varlığını köstekleyecek bir şey değildir. Tersine eğer bu partili kadınlar gerçekten bu kanalı kullanabilecek olurlarsa iki oluşum birbirini besleyebilir.

-İskandinav ülkelerinde çok sayıda kadının hukümete girmesi bu hükumette yeralan kadınların çocuklarına nasıl bakılacağının da bir parlamento tartışması olmasına yol açmış. Kursuden birilerinin, meclisi, hukumeti, parlamentoyu ve varolan idari sistemi erkek olduğu için eleştirme şansı da yabana atılacak birşey değil, eğer bu şansı kullanacak kadınlar da olursa hele, bu besleme daha da kuvvetli olacaktır diye duşünuyorum.

-Ben de öyle duşunüyorum, hele Turkiyede herşeyin o kadar başlangıcındayız ki, yekten ilkece yanlıştır, şu sonuçları doğurur demenin olanağı yok bence iskandinav ulkeleri için bile, daha yakından baktığımda şemalara sığdırılamayacak bir zenginlik olduğunu gorüyorsun. Mesela isveç sosyal demokrasinin çok etkili olduğu bir toplum, kadın hareketini adeta sondurmüş, bağımsız bir kadın hareketinin gelişemediği bir toplum isveç. Buna karşılık gene sosyal demokrasinin çok guçlu olduğu kapı komşusu Norveç, hem demin senin değindiğin gibi parlamentoda ve hukümette son derece etkili bir kadın politikacılar grubu var, hepimizi çok etkilemişti, dış işleri müsteşarı olan kadın, bebekli olduğu için bakanlıkta kreş yaratılmak zorunda kaldı, ya da kadınların çalışma saatlerinin değiştirilmesi gerekti, çunku orada bulunması gerekiyordu. Şimdi bu yabana atılacak birşey değil dediğin gibi, obur taraftan da bakıyorsun son derece guçlu bir kadın hareketi var. Bence hedef o olmalı, yani bir siyasi parti bize kota tanıdı diye peşine takılınacak bir durum yok. Bizim için onemli olan şu; kota olsun, kotadan birtakım kadınlar yararlansın ama biz de dışardan o kadınları denetleyelim. O kadınlar niye oradalar, eğer biz onları destekliyorsak kadın taleplerini parlamentoya yansıtmaları için, programlarını ona göre değiştirmeleri için, devletin kadınlar için yapabileceği şeyleri sağlamak için. Dolayısı ile mucadele yeni başlıyor Türkiye'de.

canımız ciğerimiz erkekler

Geçenlerde iş çıkışı bir kadın arkadaşı ziyarete gittik. Arkadaş bizim geleceğimizi bildiğinden ,yemek hazırlamış. Geç gittiğimizden oturur oturmaz masa hazırlandı Ve hazır yemekler önumuze geldi.

Genellikle gittiğim yerde iş yapma gereği duyarım. Biraz dayanışmadan biraz da kadınlık durumundan galiba. Nedense o gece hiç bir şey canım istemedi, ve sadece elimi yıkayıp yemeğe oturdum. Aman Tanrım ne kadar hoş iş donuşu yorgun argınsın, hiç bir şey yapmıyorsun, hiç bir katkın yok, ona rağmen birileri sana nefis yemeklerle donanmış masayı sunuyor. Bir guzel yiyorsun Daha sonra tekrar elini ağzını yıkayıp (uşenirsen bunu da yapmayabilirsin) oturuyorsun.Birisi sana çay veriyor, misafirlikte olmasam bacaklarımı uzatır bir guzel gazetemi okur daha sonra da uzun zamandır elimde olan ve bir turlu bitirmeye fırsat bulamadığım kitabımı okurum.

Yaşasın tembellik ve hazıra konma. Hoşuma giderek duşunuyorum. Uzun yıllardır hasret kaldığım bir şey bu. Okula giderken sevgili anneciğim yapırdı bu kıyağı bana. Butun anneler gibi.

Keyitten dort koşeyim, ve guluyorum. Ondan sonrada acıklı acıklı duşunuyorum. Kartal - Kadıköy hattında minubusteki teypten canhıraş bir feryatla bas bas bağıran kadının sesini duyar gibi oluyorum. "Gulerken ağlatır *errrkekk* milleti..."

Canımız, ciğerimiz babamız, abimiz, dayımız, amcamız, eniştemiz, kayınpederimiz, kocamız, sevgilimiz, aşkımız erkekler...

Sizler hiç bunca keyfi, bunca saltanatı, bunca rahatlığı bırakabilirmisiniz? Ne kadar haklısınız. Bunca keyif, saltanat ve egemenlik dururken işin yoksa yemek hazırla, bulaşık, çamaşır yıka, utu yap, temizlik yap, kapıyı, bacayı sil, toz al, çocuğe bak durmadan, bıkmadan, usanmadan çalış tekrar tekrar don aynı şeyleri bir daha yap. Aaa.. olacak iş mi canım. İş donuşu yorgun, argın (karınız da çalışıyor olabilir ama o sizin sorununuz değil. İşi ne, kadındır gorevi!) hazır yemek yiyip, uzerine çay, kahve ya da iki kadeh rakı içip gazetenizi, kitabınızı, okumak ve bilinçlenmek dururken o saçma sapan, kısır dongu, nankör işlerle uğraşmak olur mu? Siz emretmek, kullanamak, ezmek için yaratılmışsınız. Birinci sınıfsınız ne yapalım. Boyle gelmiş boyle gider! Nasılsa bir gun değişecek. O gune değin saltanatınızı sürdurmek zorundasınız. Şimdiden ve hazır

iktidardayken bu iktidar koltuğu bırakılır mı? Ayrıca koltuk ta oldukça rahat ve tatlı...

Canım annem, sen hayatta babamı o koltuktan indiremeyeceksin. O kadar sağlam yapılmış ki adeta çivilenmiş. Hiç uğraşma çaban boşa. Ama ben, ben öyle miyim? Hayır, ben özgür kadınım ya unuttun mu? Ben senin gibi olmayacağım demiştim sana. Benim evliliğim böyle olmaz. Ben senden daha ileri ve bilinçliyim ya!...

Evet; benim evliliğim sıradan evlilikler gibi olmayacaktı. Sıradan evlilik değil doğru. Bağımsızım (sorumsuzluk derecesinde bir bağımsızlık değil tabi bu) her istediğimi yapabiliyor, gideceğim yere gidebilir miyim değil, gidiyorum diyor, istediğimi giyiyor, istediğim gibi hareket edebiliyorum. Senin gibi nefessiz kalmıyor nefes alabiliyorum. Ama gene de rahat bir nefes alış değil bu, kesik kesik...

İş dönuşu, biz yemeği bulaşığı birlikte yapıyor ve birlikte oturuyoruz genellikle. Ama her nedense hemen hemen her akşam bulaşığın öbür akşama kalmaması gerektiği konusunda ben huzursuz oluyor ve ilk girişimi ben yapıyorum. Temizliği, ütüyü birlikte yapmaya çabalıyoruz. Gene benim girişimim ve çabalarımla ne kadar bir birliktelik bu tabi tartışılır.

Gene evin pisliğini ben görüyor, rahatsız oluyorum, gene camların, perdelerin kirlendiğini, toz alınması gerektiğini, mutfak dolaplarının ve buz dolabının kirlendiğini, çamaşırların ütülenip kaldırılması gerektiğini, paspasın, halının, örtülerin kirlendiğini ben görebiliyorum. Lavobonun, klozetin kirlendiği (Ve her defasında lavobo, klozet kirlenmiş, temizlemek gerekiyor hatırlatmam da bıktırıcı senaryo. Geçenlerde yıkamıştık ya, sanki yıkadıktan bu yana kallanılmadı o lavobo ve klozet. Oysa ben o geçenlerde yıkamanın üzerine kaç kere ara yıkama yaptım, haberi yok) Herşeyi gören benim. Halbuki ikimizin de gözü kor değil çok şükür...O nedense ben görüp hatırlattıktan sonra farkına varabiliyor ve hemen sonra da unutabiliyor.

Amaan canım kadınca, işler ve hassaslıklar anlayacağın. Bunlar önemsiz şeyler.Dunyada gelişen daha önemli şeyler var ya! Bilyorsun biz ayrı dunya meseleleriyle uğraşan ve kafa yoran insanlarız.

Gene ben her ne kadar özgürsem de belli saatte evime, yuvama dönmek zorundayım. Sokaklar hele ki gece sokaklar erkeklerle dolu, onlara ait. Ben o saatte evime ve evimdeki erkeğe aitim.

Anlayacağın anne, senin kocan çivili, benimki raptiyeli. Senin sokmen, indirmen, çok zor. Ama benimki raptiyeyle tutturulduğu için daha kolay, çatırdıyor. Evet oda o koltukta oturuyor ama rahatsız, eğreti. Fakat rahatsız olmasına rağmen inmek te pek işine gelmiyor hemen hemen çevremdeki butün aklı başında kocalar gibi.

Ben becerikli ve titiz kadınım ya bizde kadın olmak, becerikli olmak, pratik olmak, titiz, pırıl pırıl olmakla özdeş. Her zaman evimiz, çamaşırlarımız kar gibi, tencerelerimiz parlak, üstümüz başımız tiril tiril ütülü (hele kocamızınki) olmak zorunda. En iyi yemek nasıl yapılır, kek nasıl kabartılır, börek nasıl kızartılır, turşu, salça, reçel, konserve, nasıl yapılır. Ev ekonomisine nasıl katkıda bulunulur, nasıl manava değilde, pazara gidilip ucuza alınır, koca nasıl rezil değil de Vezir edilir, çocuk nasıl yetiştirilir bilmek ve en iyi şekilde uygulamak zorundayız.

Nasıl susulur, nerede konuşulur, nerede gülünür, nerede de sadece gülümsenir. Nerede itaat edilir, nerede de cilveli olunur ve nasıl sabır taşı olunup çatır çatır çatlanmaz bilmek zorundayız. Kadınız ya!

Üstelik bana çocuk yap diyor insanlar, bunu diyenler de genellikle kadınlar. Geçenlerde çocuğu olan bir arkadaş "bir çocuk kadının hayatının büyük bir bölümünü satın alıyor" demişti. Nasıl satın almaksa, ücreti de yok üstelik!

Çocuk olacak ve sanki onu tek başıma yapmışım gibi, tek başıma büyüteceğim. Zor bir sorumluluk ve haksızlık bu. Kadına hiç bir konuda hak hukuk tanınmazken her nedense çocuğa tek başına büyütme hakkı verilir. Doğur, emzir, yedir, giydir, çamaşırını, bezini yıka, gezdir, uyut, gece uykusuz kal, belli bir yaşa kadar bezle, belli yaştan sonra da bir süre bezi atıp tuvalete oturttuktan sonra "Anne bitti"sini dinle. Neden "Baba bitti" diye bağırmaz çocuklar?

Uğraş, didin, yıpran. Erkeklere kalan ne? Pardon kalan bir şey var. Sevmek. Pek çok severler. Hele ki çocuk erkekse. Para kazanırlar, çalışırlar onlar dışarıda, sanki evde kadın çalışmıyor. Akşama kadar oturuyor gibi. Yukarıda saydığım işler işten sayılmıyor nedense.

Bütün bunları yazarken bile (birde yaşarkenini düşünün) içime bunaltılar, daraltılar geldi. Kadın olmak ne kadar çok şeyi gerektiriyor.

Ben bana sunulan bütün bu gerekliliklerin hiç birini istemiyorum.

İstifa ediyorum. Yaşasın yeni kimliğim.

Şenay.

birahanede oturamaz. zaten kadınların bunu yapmasına evdeki baba, ağbi, koca izin vermez. erkeklerin gule oynaya gittiği, bir çok yer kadınları evlerde tutmak uzere, kadınlara kapalıdır. kampanyadan bir grup kadın, bazı erkek kahvelerine, birahanelerine gittiğinde, buraların sakinlerince şaşkınlıkla ağırlandılar (birahanelerde keştettiğimiz birşey de kadınlara açık olan barlara nazaran buraların son derece ucuz olmasıydı) oysa ne vardı, kadınların canı biraz birşeyler içip, sohbet etmek hatta belki şarkılar söylemek istemezmiydi. sonra şunu duşunmek hoş değil mi:
niye bazı geceler erkekler kahveye, birahaneye gitmeyip evde otursa, akşam bulaşıklarını yıkayıp çocuklara baksa, fena mı olur ayrıca bu geceleri kadınlar için kabus olan şehrin çehresini ne kadar değiştirirdi. çunku bizler biliyoruz ki geceleri sokakları korkutucu yapan karanlık değil, erkeklerdir. basındaki namıyla "birahane ve kahvehane baskınlarını" yaparken neye karşı çıkıyorduk, çok fazla anlatma fırsatımız olmadı. bu günlerde, basılan mor iğne isimli bültende, kampanyadan kadınların duşuncelerini bulmak mumkun
kampanya içindeki kadınlar arasında politik farklılıklar olduğunu söylemiştim. bunun ayağımıza dolanmadığını duşünuyorum. yalnız mesela bakırkoyden kadınların kahvehanelere, kendisi hem erkek hem belediye başkanı olan yıldırım aktuna ile gitmeleri ortaklık hissedemediğimiz bir eylemdi. çunku bence, "bedenimiz bizim" ayrılıkçı bir slogandır. erkeklerle kadınların taraf oldukları bir duruma kadınların yanından, kadın kadına karşı çıkmayı gerektirir. kendisi sarkıntılık yapsın yapmasın, cinsel şiddet uygulasın uygulamasın erkek egemenliğinin sağladığı olanaklı durum altında yaşayan ve ister istemez bu egemenlik ilişkisinde taraf olan bütun erkekleri, kadın hareketinin ve eylemlerinin dışında bırakır.
sonra kampanya işyerinde bedenimiz bizim diye devam etti. tartışacak, anlatacak çok şey vardı. bence işyerlerinde sadece ellenmeyi, cinselliğimizi aşağılayan şakalara, fıkralara muhatap olmayı, sarkıntılığı yaşamıyoruz. iş yerlerinde, iş hayatında kadınların aybaşı oldukları, hamile kaldıkları, doğurdukları, kürtaj oldukları yok sayılır. butun duzenlemeler kadınların aleyhinedir, sendikaların hep uğraşıp duzenleyecekleri başka şeyler vardır (eğer sendika varsa tabii) bütün bu konularda söz ve karar sahibi olan kocaların, babaların, iş hayatını hiç etkilemez bütun bunlar, tabii mevkiilerini ve maaşlarını da. iş yerinde bedenimiz bizim kampanyası pek bu alanlarla ilgili söz üretmeden surerken, kadınlara yonelik cinsel şiddeti, meşrulaştıran ve kolaylaştıran 438. madde, anayasa mahkemesinden onay aldı.
adana'da, izmir'de, ankara'da ve istanbul'da kadınlar yasaya karşı kızgınlıklarını ifade ettiler. genelevlerin, adliyelerin, anayasa mahkemesinin önüne gidildi. kadınların hepsi aynı şeyleri söylemiyordu. kimileri için bu karar insan haklarının, eşitliğin çiğnenmesiydi, ama hemen hemen butun kadınlar yasanın, kadınların ezilmelerine hizmet ettiğinin farkındaydı. kadınların eylemleri, 1926 dan beri var olan, bu maddenin bir kez daha onay almasına ve şimdiye kadar bu ve benzeri duzenlemelerle ilgili kılını kıpırdatmamış bir çok grubu, partiyi, sağcısından solcusuna etkiledi. bu bence sadece 438'la ilgili hareketlilik yüzunden

olmadı, artık türkiye'de bir kadın hareketi var ve kimse buna kayıtsız kalamıyor. neticede madde bir çok benzeri gibi yerinde durmaya devam ediyor. kadın hareketinden kadınlar dışında pek kimse adını anmıyor. maddenin onaylandığı günden itibaren bir çok kadının aklında buna karşı bir yuruyüş yapma fıkri vardı. sonunda biraz gecikme, bol koşuşturmaca ve bazı organizasyon ve duyuru beceriksizlikleriyle de olsa yuruyuş gerçekleşti. iyi de oldu. bu arada 438'le ilgili karara imzasını atan yedi hakimin adı da mustafa durmuş'unki gibi unutulmazlar arasına katılmaya aday: muammer turan, mehmet çınar, mustafa şahin, ihsan pekel, selçuk tuzün, ahmet h. sezer ve erol cansel

cinsel şiddet

gerek bedenimiz bizim kampanyasıyla, gerekse 438. maddeye karşı yapılanlarla birlikte kadınların ezilmesiyle ilgili temel bir konuyu tartışmaya başladık, cinsel şiddet. cinsel şiddet, kadınlara veya erkeklere yönelebiliyor. ama her durumda bu şiddeti uygulayan taraf değişmiyor: erkekler. sadece erkekler bedenlerini, bir saldırı aracı olarak kullanabiliyorlar. çocukların doğmasına ve zevk almaya yonelik bir şey olan sevişmeyi erkekler bir şiddet eylemi olarak gerçekleştirebiliyorlar. bunu boyle yapabildikleri için utanmadıkları gibi ovunebiliyorlar. onlar fatihler, golculer zorla elde ettikleri bir bedenden zevk alabiliyorlar. iki cins arasındaki buyuk bir davranış ve kabiliyet farklılığı var.

kadınlar erkeklerin cinsel şiddetiyle, dünyanın her yerinde, karşılaşıyor. ülkenin sosyalist ya da kapitalist zengin veya fakir olması, değişik kulturlerin, değişik dinlerin varlığı bu durumu değiştirmiyor. erkekler, bilebildiğimiz çok uzun zamanlar boyunca, ırza geçebilmişler ve hala geçebiliyorlar.

ellenmeden, ırza geçmeye erkek cinsel şiddeti, kadınları kontrol ediyor, denetliyor. bu, kadınların ustunde bir tehdit. biz kadınlara kapatılan butun yerlerin, işlerin, arkasında bu tehdit yer alıyor. bu öyle bir tehdit ki kadınları babaların ve kocaların korumasına muhtaç bırakıyor. oysa kadınları, kocaların ve babaların, kızlarına, karılarına uyguladıkları cinsel şiddete karşı koruyan hiçbirşey yok.

* * *

erkeklerin cinsel saldırısına uğrayan kadınların buna sebep oldukları, onlar istemese yani "kuyruk sallamazsa", bunun olmayacağı soylenir saldırganlığın butun erkeklerin değil, sadece bazılarının sapık, hasta ruhlu, eğitimsiz olanların işi olabileceği söylenir. butun kadınlar için değil sadece bazı kadınlar için saldırı tehditinden bahsedilebilir denir. kadınların yaşadıklarının bu iddialara uymuyor olması henuz bir şeyi değiştirmiyor. butün ezilenlerin başındaki birşey bu. deniyor ki: haketmeseler olmaz!. ama kadınlıkta farklı bir şey var. bunlar gizli, ayıp, utanılacak şeyler. erkeklerin egemenliklerini, bütun toplumların erkek cinsinin lehine örgutlenmesini sağlayan bu yaygın şiddete karşı kadınların direnebilmesinin yolu kadınların yaşadıklarını anlatmasından, paylaşmasından, açık etmesinden geçiyor. buna da yeni başladılar.

handan

"Bütün kadınlar 438'e karşı!"

Evet, tabii, ama neden? Fahişeler de kadın diye mi? Yoksa onlar da insan diye mi? Protesto demeçlerinin çoğu "Anayasanın eşitlik ilkesi"ne aykırılıktan sözetti, ya da saldırıya uğramış kadınların iffetli olduklarını kanıtlamak zorunda kalmalarından yakındı.. Bunlar hep insan haklarını, kişi haklarını ilgilendiren saptamalar. Bunları sıralamak için feminist olmaya gerek var mıydı?

Beni bu konuda düşünmeye, soylenmeye, hatta konuşmaya ve yazmaya iten, seçilen protesto biçimleri oldu. İzmir'den sonra İstanbul'da da genelev sokağında basın toplantısı.. Neden genelev sokağı? "Fahişelerin ticari bir iş olarak kabul ettiği bu eylem" (ırza geçmek? fuhuş?) orada yapılıyor diye mi? 438 fahişeleri hedef alıyor da ondan mı? Feministler boyle bir oyuna nasıl geldıler? Feministler "iffetlı"iffetsiz" ayırımına bir yandan karşı çıkarken genelevin önüne giderek bu ayırımı kabul etmiş olmadılar mı? Ayrıca iffetlilerle iffetsizler arasındaki ilişkiyi neden yeterince vurgulamadılar? Genelevin önüne giderek, basına, Anayasa Mahkemesi yargıçlarına ya da genelevdeki "kızkardeşlerimize" seslenmek 438.maddenin sadece metnini ciddiye alıp anlamını es geçmek olmuyor mu? Zaten istenen bu değil mi? Onları, fahişeleri ilgilendirdiğine inandırmak.

Anayasa Mahkemesi yargıçlarına erkek olduklarını hatırlatmaya gelince: gözden kaçan, bu yargıçların savundukları erkek egemen duzen-ya da patriyarka-olmuyor mu? Karar duzen gereği verilmedi mi? Sürekli aynı 7 erkeğe sövuyoruz. Daha akıllıları ya da uygarları olsaydı karar farklı mı olacaktı? Bu 438 işinde ağaç ormanı görmemizi önledi gibime geliyor: Ağaç 438'in insan hakları açısından fahişelere ettiği, orman: hepimizi baskı ve denetimi altında tutan erkek egemen duzen, 438'in hepimizi ilgilendiren anlamı, biz kadınlar-fahişesi, bakiresi-üstune soyledikleri..

Bunları konuşmaya çalıştığım arkadaşlar "ama fahişelik diye bir şey var" dediler, ve bizim yaşadıklarımıza benzemiyor.. Tabii.. ama arasında hiç mi ilişki yok? Ev kadınlığı o kadar istenilir birşey olmasa fahişelik o kadar kötü olur muydu? Ev kadınlığı, iffet neden bu kadar "istenilir" şeyler? Ve kadınlar tarafından bile özenilir hale nasıl getirildiler? Bu kime yarıyor? Neden çocukluğumuzda en korkunç şey "kötü yol", en guzel [illegible] sıcak yuva"ydı? Bunların yerini [illegible] uzde dayak almadı mı? Sözde "kimimizin" başında olan dayak? Hizada tutmanın bir yolu dayaksa bir yolu da "kötü yol" tehdidi değil mi?

Nitekim kadınların üstundeki en yaygın şiddet olan dayak, meşruiyetini sürdürüyor. 438 için gosterilen geniş protesto dayağa karşı gösterilmedi. Oysa 2/3 indirimle dayak arasında buyük fark yok. İkisinde de kadın insandan sayılmıyor, ikisinde de erkeğin tecavuzü cezasız kalıyor. Ama nedir, 438 fahişelerden sözediyor, dayak sıradan kadınlardan; yani demeç verenler fahişe olmadıklarını bildikleri için kendilerinden uzak bir durum hakkında insanca isyanlar yaşıyorlar. Oysa dayak "özel" hayatı, mahremi ilgilendiriyor ve herkesin mahremin var; dayağı sorgulamak doğrudan aileye müdahele

sayılacağından olgu olarak yaygınlığına rağmen feministlere kalıyor. En tutucu partiler bile 438'in iptalini istemekten sözettiler, kimse dayağın kamu konusu olabileceğini ileri süremedi: 438 tek tek fahişeleri ilgilendirir gözükürken dayağın aileyi, -komşu aileyi de olsa - tüm toplumu genelinde ilgilendirdiği tüm çabalara rağmen gizlenemiyor çünkü ve kimse kendi durumuna bakmak istemiyor. "İffetli sayılmak istemiyoruz" demek için genelevin önüne gitmek şart mıydı? Bizi orada kimse beklemezken, kimse çağırmamışken? Feministler genelevin önüne giderek fahişe olmanın "iffetliler" için tehdit işlevini, 438'in kadınların cins olarak denetim altında tutulmasındaki işlevini anlatmak yerine fahişeleri ayrı bir grup olarak almayı kabul etmiş oldular. Oysa fahişelik bekaretin öteki yüzü. Fahişe kötülenmeli ki bekaret kutsal olsun. Gençkızlar kendilerini kocalarına saklasınlar, kanlı çarşafın sallandırılmasına karşı çıkmasınlar.
Aslında fuhuş (*) konusunda tavır almanın çeşitli zorlukları var. Biri fahişelerle fuhuşu karıştırmaktan ileri geliyor..Fuhuşa karşı çıkmak gerekir ama tüm taraflarıyla kurum olarak fuhuşa karşı çıkabilecekken hayatını öyle kazanan kadınlara püriten ahlaka karşı çıkmak için olsun, onlarla dayanışmak için olsun arka çıkmayı görev biliyoruz, onları bedenlerini özgürce satan kişiler olarak görmeye çalışıyor, fahişelik meslektir diyoruz.. Fahişelikle bir kadın geçimini karşılıyorsa, devlet bunu örgütleyip vergilendiriyorsa meslek dememek güç, ama meslek demede kabul de var. Gerçekten bunu istiyor muyuz? Bana öyle geliyor ki fahişeleri aşağılama korkumuzdan yaptıkları işi seçim olarak gösterir olduk.. Oysa bu düzende kaç kişi mesleğini seçebilmiş ki fahişe seçsin? Genelevde çalışan bir kadın kapıya gelip 438'i protesto edenlere seslenmiş: ben öğretmenim!.. O öyle diyecek, biz "fahişelik meslektir" diye pankart açacağız. Bunda bir terslik yok mu? Kadın yaptığı işten memnun değilse o işi yüceltmenin ne anlamı var? Bu da mı yanlış bilinç?
İzmir'de kendimi genelev sokağında bulduğumda bütün bunlar aklıma gelmedi, zaten demkad, polis derken düşünmek de mümkün değildi. Ama orada duyduğum rahatsızlığı anlamaya çalıştıkça bunu İzmir'li kadınların götürülmüş olması kadar eylemin kendisinden de kaynaklandığını anladım ve genelev sokağına gitmenin neden yanlış olduğu üstüne düşünmeye başladım.
438 bütün kadınların durumuna işaret eden bir yasa. Yalnızca fahişeleri değil bütün kadınları ilgilendirir. Bana bedenimin benim değil patriyarkanın olduğunu hatırlattığı için 438'e karşıyım. Kendi bedenime, kimliğime sahip çıkmak için, bu düzene karşı çıkmak için, kendim için "438'e hayır!" diyorum ve patriyarkanın tanımlarına ve denetimine karşı da "hepimiz fahişeyiz" diyorum. Kimimiz vesikalı, kimimiz cüzdanlıysak bu birimizi yüceltip ötekini dışlayarak hepimizi denetlemek içindir. Bu yüzden genelevin önüne gitmiyorum. Bekliyorum, elbet bir gün yolları feministlerin yanından geçecek, ya da destek gerektiren bir şeyler yapacaklar.

Stella Ovadia

(*) Kurum ve meslekle ilgili düşüncelerde Susan Brownmiller'in "Kadının cinsel köleliği" çalışmasından esinlendim.

sevgili stella,

438'e karşı muhalefetin mesela dayak, mesela sokakta cinsel taciz gibi konulardan daha geniş bir destek bulduğu konusunda haklısın. örneğin; yeni çözüm dergisi cinsel tacize karşı kampanya konusunda feministlere "sizin bir bakıştan bile incinen narin ruhlarınız....." diye seslenirken, ("bakış", sokaktaki erkeklerin yiyen bakışı, yanlış olmasın!) sen İzmir'de genelevin önünde kendini demkad'lılarla yanyana bulabilmişsin. sadece bu değil, bir sürü hukukçu filan da 438'e karşı çıktı. bunun bir sebebi bu maddenin gerçekten ağır bir haksızlığa işaret etmesi. ve bu nedenle kadınların tümüne, esas önemlisi, toplumsal bir kategori olarak kadınlığa düşmanlığın gözardı edilebilmesi. ama feministlerin protestolarında böyle bir kasıt olmadığı gibi, böyle bir anlam kayması da olmadığını düşünüyorum.
birincisi, anayasa mahkemesi yargıçlarının erkek olduğunu hatırlatmak, bu kurumda kadınlara, son olarak yüzde beşe indirilmesi sözkonusu olan bir kota bulunduğu için anlamlı. yani kadınlara karşı karar alan bu kurumdan kadınların dışlanması yalnızca ideolojik düzeyde değil, fiili. orada kadınlar olsaydı, başka türlü mü karar alınırdı, o başka tabii ki. bu filiz karakuş'un çok vurguladığı bir nokta oldu. malum, kadın olmak yetmiyor,kadınlardan yana olmak yetmiyor, kadınlardan yana olmak gerek ama yine de kadınlar anayasa mahkemesine biraz zor giriyorlar.
ikincisi; genelevin önüne gitmekle ilgili itirazlarını yeterince güçlü bulmadım. genelev, hem bütün erkeklerin pek iyi bildiği, fahişe olmayan kadınların ise, hiç bilmedikleri bir yer. bu bilgi eksikliğinin erkekler tarafından sağlandığı ve onların işine yaradığı aşikar. oraya gitmenin fahişelerle fahişe olmayan kadınlar arasındaki ilişkiyi (iffetli demiyorum çünkü fahişelikle iffetsizlik arasında çok fark var.) vurgulamak açısından anlamlı olduğunu düşünüyorum. nitekim, bu ilişki, yani fuhuşla evliliğin, ailenin bağlantısı orada ve başka yerlerde okunan, dağıtılan metinlerde ısrarla, titizlikle vurgulandı. zurafa sokağında, "sizin müşterileriniz bizim kocalarımız ve sevgililerimiz....." dendi.(1) sadece bu bağlantı da değil, fuhuşun gerek alınan vergiler, gerekse kamu görevlilerinin müşteri olması anlamında devletle olan ilişkisinden de sözedildi
üçüncüsü; fahişeliğin meslek olarak ele alınması, yani, "fahişelik suç değil, meslektir" sloganı, fahişeliğin bir seçim olduğunu ifade etmiyor bence. yalnızca ahlaki bir tercih olarak sunulan bu durumun, aslında bir geçim aracı olduğunu söylemeye çalışıyor. yoksa mesleklerin çoğu, hele de kadın meslekleri seçilir, kabul edilir gibi değil.

fahişeliği istemiyoruz da sekreterliği istiyor muyuz?
son olarak, butun protestolar boyunca da vurgulamaya çalışıldığı gibi 438 tabii ki butun kadınların durumuna işaret eden bir yasa. ama sadece fahişelerle ilgili olsaydı da "438'e hayır" derdim. çünku onlarla aramda bir kader ortaklığı olduğunu düşunuyorum. çunkü vesika ve evlenme cüzdanı benzerliği defalarca vurgulandı gerçi ve ama -biz "özgur" kadınlar da dahil, hepimiz aşk satıyoruz.[2] fakat bence "hepimiz fahişeyiz". demek onların ozel durumunu gözardı etmek tehlikesini taşıyor. ve son birşey, sadece fahişelere karşı olan birşeyi protesto etmenin onlar adına konuşmak, onların "kurtarıcısı" olmak anlamına gelmediği kanısındayım. ben yahudi değilim ama naziler yahudileri oldururken karşı çıkacak cesarete sahip olmayı dilerdim.
sevgiler

ayşe

[1] hatta fahişelerden biri "onları buraya biz çağırmıyoruz." dedi de cumhuriyet gazetesi bu sozu fahişelerin, "biz sizi buraya çağırmadık." dediği şeklinde çarpıtma olanağını buldu.
[2] "ozgur"u, belge sahibi olmama anlamında kullandım. lafın kalanını yuruyuş konuşmasında da telaffuz etmiştim.

olmalı, olacak, istiyoruz

Bu dünyada bize verilen bunca azlar içinden kendimizi bulup çıkartmak oldukça zor. Hele bir de kendimizi yaratmaya [illegible] takarlar. Özellerimiz (evler, aşklar, [illegible]lık vs.), kamularımız (işyerleri, [illegible]ar, devlet vs.) yapılanış ve yaşanış biçimleriyle bizlere başka hayatlar kurdurtmak isteyen iktidar boyutunu tepemize oturtur. Bu "erk"liğin sahibi erkeklik kaplamıştır herşeyi, her yeri. Her yeni olanın sancısı da eklenerek tüm "eski"lerimiz artık başka gözlerle sorgulanır. Doğal olarak; yalnızlaşırız, normların tehditleri, düşmanlıklar giderek artar.

Bence feminizm, bu iktidarın varyasyonlarını anlamlandırır. Kadınların özgürleşmesinin yolunu açan tek ideolojidir. Ezenimizi fark etmekse, bizi birbirimize yakınlaştırır. "Kadınlardan yana olan" kadınlar çıkar ortay[illegible]

Türkiye'de ise; şimdiye kadar birçok özgürleştirici söylemler, hareketler olageldi. Ancak aşağı yukarı 8-9 yıldır kendimizden yola çıkıp, kadınlardan yana olarak sürdürülen kadın politikamız var. Her iktidarın tanımı gibi, feministler de ezilenin durumundan yola çıktılar. Ezen ise, çok dolaylı kendi tanımını yapar durumda. Örneğin, şimdiye kadar "erkeklik" nedir diye yazan erkek sayısı tek-tük. Dergi[illegible]larında bizlere yer açmak, biraz da konuşur olmak yetiyor onlara. Bundan d[illegible] beklemenin kendi adıma s[illegible]ığını sanıyorum. Bir de çok aşikar ki, ancak aynı iktidar tür[illegible] tarafından ezilenler birbirlerini anlayabilirler.

Bu dili hissetmenin ve hayatı da yorumlamanın yakınlıklarıyla kadınlar birbirlerini seçtiler ve seçmekteler. Bu süreçleri, tarihimize adlar koyarak, kampanyalar oluşturup, yürüyerek vs. yaşadık. En son da "Bedenimiz Bizimdir, Cinsel Tacize Hayır" kampanyasına katılan kadınlar olarak bir birliktelik yaşıyoruz. Bu birlikteliğin bence en önemli açılımlarından biri de iç anlamı. Yani, birbirimizin sözünü dinlemek, birbirimizi tanımak, anlamak isteyişimizin hevesi. Bilebildiğim tarihi içinde Türkiye'de böylesi bir "eylem birliği"ni kadınlardan başka yapan da olmadı.

Politika yapma biçimimizden, hayattaki duruşlarımıza kadar kendi tarihimizi oluşturmamızın zorluğu açık. İki "insan"ın ilişkisinden başlayıp, tüm dünyada a ya da b biçiminde erkliğini sürdüren bu iktidarın gündelik yansımalarını fark ederek yaşamak ise, yoğun enerji isteyen bir durum. Ama oluşturduğumuz politikalarla şimdiden kendimize baktığımızda, "hay[illegible] değiştirmeliyiz" boyutundan, "değişiklikler başladı" boyutuna geçmek az şey değil. Özel olan politiktir sözünün içini dolduruş biçimimiz direkt gündelik politikaya da dek düştüğünden, bugünden yarını yaratmaya ve yaşatmaya çalışmamız varlığımızı güçlendirdi. Türkiye'deki söylemler yaşananlar da tanığımız. Ve geleceğin farklı olma olasılığı giderek artıyor. Öyleyse, gelecek bizim olacaktır demek, büyük bir laf değil.

Ilgın

YENİ BOZGUNCULUK:
GELECEK SOSYALİST-FEMİNİST Mİ?

Kelly, Lynne Segal'ın feminizm ve gelecek görüşünü (Gelecek kadın mıdır?), Trouble and Strife'ın Yaz'1987 sayısında eleştirmişti. Ayşe, Kelly'ye katılarak çevirdi:

Britanya sosyalist-feminizminin tarihiyle ilgili olarak, eski ve yeni tartışmaları ele alan ve radikal feminizmle olan politik farklılıkları dürüstçe ortaya çıkaran önemli bir kitabın yazılması gerekiyor. Ama Lynne Segal'ın oldukça farklı olan amaçları, kitabının önsözünde, çok yakında sosyalist feminizmin güvenilir bir canlanışının parçası olacağına ilişkin umudunu ifade edince açığa çıkıyor. Bu [illegible]ış, yeni düşünceler, eylemler, kampanyalar ya da feminizm içi diyalogların değil, radikal feministler ve radikal feminizme cepheden bir saldırının üzerine inşa ediliyor. Yukarıda sözünü ettiğim yazılması gereken kitabın çekirdeği, "Gelecek Kadın mıdır?"ın sayfaları arasında, bazı tarihsel pasajlarda ve Lynne Segal'in sol'un bazı teorisyenlerini sorgulamak için gösterdiği heveste (2 ve 4 bölümler) mevcut. Ama kitabın çoğunluğu, Lynne Segal'in en son sayfadaki (sic) "bir rekabeti alevlendirmek istemediği" yolundaki protestosuna rağmen, şu anda Britanya'da egemen feminist gelenek olarak hissettiği radikal feminizmin bir versiyonuna saldırmaya adanmış.

Yazarın son bölümde feministlerin düşman olmamalarına ilişkin önerisi, kitabın kalan bölümlerinde radikal feminizmi yatırdığı polemik kadavrasıyla uyum sağlamıyor. Hatta kitabın sonlarına geldiğimizde sözü edilen sosyalist feminist canlanış gerçekleşmiş bulunmaktadır çünkü "feminizm"ın önü sol'la (yani erkeklerle) birleşmelere açılmaktadır. Feminizm içi birlikler ise daha en baştan gündemden atılmıştır.

Bölünme Kutlanıyor

Koalisyonlar, neyin böldüğünden çok neyin birleştirdiği üzerine inşa edilir ve artık gündemi tamamen denetlemeyle ilintileri koparılmıştır. Üstelik, "Gelecek Kadın mıdır" da, bölünme yeniden yaratılır hatta kutlanır. Lynne Segal, Kadın Kurtuluş Hareketindeki bölünmelerin nedenlerini sebatla: "heteroseksüelliğe ve kadınlara yönelik şiddetin önemine karşı çıkma eğilimlerinin 70'lerin kadın hareketini iki yana savurması"na bağlıyor.

Demek istediği sosyalist feministlerin gündemi artık belirleyememeleri. Solla ittifak yaparak da bunu tekrar elde edebileceklerinden şüphesi yok ve artık Nel Livingstone'un erkek şiddetinin nedenleri ve kapsamıyla ilgili radikal feminist tahlilleri kabul etmesi kabusuyla uğraşmayacak. İşçi Partisinin son ihanetleri onun görüşüne nasıl sığacak bilmiyorum.

Londra Bakışı

"Gelecek Kadın mıdır?" adlı kitabı ancak Londra'yı temel alan bir feminist yazabilir. Lynne Segal Londra'yı temel alma konusunda açıkça özür dilemiş. Ama bu yeterli değil. Bu kitap bir yanıyla Britanya femin[illegible]inin tarihsel bir hesaplaşması olma anlamını taşıyor, öte yandan yazar, kendi ülkesinin çoğunluğu hakkındaki cehaletini açıklamaktan çekinmiyor. Ben de bunun kimin tarihi olduğunu düşünmeye başlıyorum. Nitekim, Lynne Segal'in Britanya'nın bütün önemli şehirlerinde tecavüz danışmanlığı için kamu fonu olduğunu söylerken hangi ülkede yaşadığını sandığını merak ediyorum. Çünkü bütün ülkede 24 saat boyunca çalışan yalnızca iki hattımız var (Londra ve Birmingham), kalanı asgari fona sahip ve haftada ikiyle dört saat arasında çalışabiliyor.

Biz taşrada yaşayanlar için politik farklılıklar aynı

düşmanlık ve bölünmuşluğü getirmedi. Gruplarımız o kadar dar ve kaynaklarımız o kadar kısıtlıydı ki, birlikte çalışmanın yollarını aramak zorundaydık. Londra dışında feminist aktivizm her zaman koalisyonları içerdi, ama bu nedense hareketimizin tarihi denen şeyde hiç kayda geçmez. Ben, onbeş yıllık feminist faaliyetimde bir dizi kadınla, bir dizi projede çalıştım. Bu kadınlarla her zaman politik olarak anlaşmadık ama ayrı ve ortak çabalarımız olmasaydı, benim yaşadığım şehirde feminizmin tarihi ve başarıları daha az etkileyici olurdu. Bizi biraraya getiren, belirli konular, kampanyalar ve kadınların kurtuluşuna duyduğumuz bağlılıktı. Sosyalist ve radikal feministler arasındaki kapanmaz uçurum esas olarak feminist akademiklerin yazılarında varolur (en azından buyutulur). 'Gelecek Kadın mıdır'ın elimdeki kopyasını baştan başa karaladığımı her sayfada çizilecek birşey bulma eğilimi gosterdiğimi itiraf etmeliyim. Kitaptaki tarıhsel hatalar, radıkal feminizmin klişeleştirilmesi; aramızdaki gerçek farklılıkları tartışmayı ya da birleşme noktalarını keşfetmeyi reddediş, beni gerçekten kızdırdı. Kadınları radikal feminizme çekenin ne olduğuyla ilgili çizilen tablo en hafifiyle hakaretamiz. Lynne Segal'e bakarsanız, bu basit açıklamalar ve stratejiler sunan kolay bir tercihtir. Sonuç olarak, erkeklerle, parayla, kaynaklarla ve statuyle çalışmak, varolma savaşı veren gonullu kollektiflerde çalışmaya oranla çok zordur! Halbuki eğer iddia ettiği gibi radikal feminizm bugun egemen feminist bakış açısıysa bunun nedeni kesinlikle sosyalist feministlerin sessiz kalmaları ya da sessiz bırakılmaları değildir.

Radıkal feminizmin anlamlı olabilmesi, kadınların deneyimlerini açıklaması, bize teorik, pratik ve bakış açısı sunması ihtimali Lynne Segal'in anlayışının ötesinde görünüyor. Benim için radikal feminizm, erkeklerin toplu halde ve tek, tek bireyler olarak kadınların baskı altına alınmalarının sürmesinden çıkarları olduğunu savunan teorik bir konumdur. Kendi içinde, dünyayı değiştirmek için bir eylem çağrısı da taşır. Aynı zamanda kadın yanlısı bir çizgide yol alır. Feminist enerjimiz, kendimiz ve başka kadınlar içindir. Bu temel varsayımlar dışında radikal feminist teori ve pratik arasında hatırı sayılır farklar vardır, bu farkları Lynne Segal ne genelleştirilmiş klişelerinde, ne de eleştirmek için seçtiği üç teorisyende yansıtabiliyor.

Dworkin, Daly ve Spender

Radikal feminizm, Andrea Dworkin, Mary Daly ve Dale Spender'ın bazı yazılarının ayrıntılı bir eleştirisiyle temsil ediliyor; biz kalanlar bunların "takipçileri"yiz. Buna karşılık sosyalist feminizm eylemcilerden murekkep kitlesel bir hareket olarak temsil ediliyor. Kent feminizmini yaratan onlar, yalnızca onlardır. Beni radıkal feminizme çeken ve hala da tutan eylemliliğe ise asgari d [illegible] gönderme yapılmış. Üstüne üstlük radikal feminizm eliştirileri hem bu üç kadının kendisine hem de okurlarına hakaret niteliğinde. Radikal feministlerin eleştirel okurlar olmadıkları ve daha tanınmış kimliklerin söyledikleri herşeyi pasif bir biçimde özümseyip izlediğimiz yolunda küstahça bir ima var. Klasik metinler benim ve başka kadınların politikalarını etkilemişlerse de belirlememişlerdir. Başka kadınların yazıları, zaten edinmiş olduğumuz bilgi ve anlayışa seslendiği ve onu telaffuz ettiğinde ve -yakalamadığımız noktaları ortaya çıkarmak ya da ayrıcalık veya cehalete dayanan elde bir deste gül varsayımları sorgulamamız için- bize meydan okuduğunda bizi etkiler.

Yine de benim için eleştirel okuma ve yazma ile Amerikalıların, "karalama" dediği şey arasında çok fark var. Andrea Dworkin'ın

pornografi tahlillerini "pornografinin kendisi kadar korkutucu", "terorize edici bir retorik", "erkek egemenliğinin şeytanî imgeleri" olarak tarif etmek ne anlama gelir? Andrea Dworkin'e yönelik son dönem sosyalist-feminist saldırıların çoğu, ki Lynne Segal de buna dahil, tutucu kadınları anlamak gerektiğine değinmiyorlar. Bunu yaparken de hepsi de istisnasız, Dworkin'in şu aralar baskısı tükenmiş olan öncü kitabı Sağ Kanat Kadınları'nı görmezden geliyorlar.

Feminizmle ilgili şu aşağıdaki yorumları yapmak kötü kalıplıktan (aynı zamanda yanlış da) başka birşey değildir: (feminizm) bazı etkili ve ticari olarak başarılı feministlerce yeni bir politik projeye dönüştürüldü. Bu yapılırken de 70'lerde kadın kurtuluşunun birçok önemli faaliyeti önemsiz sayıldı; bunlar benim feminizmin geleceği açısından can alıcı bulduğum faaliyetlerdi. Bu kadınların feminizme getirmekle suçlandıkları yeni konular cinsellik ve cinsel şiddettir. Benim 70'lerin başında katıldığım bilinç yükseltme gruplarında kimse bu yazarları okumamıştı. Lynne'in sözünü ettiği çalışmaları okumuş olamazdık da çünkü bunlar henüz yazılmamıştı. Ama cinsel şiddetle ilgili deneyimlerimizi ve 'heteroseksüalite'den duyduğumuz hoşnutsuzluğu tartışıyorduk. Çoğumuz ve bizim gibi başka kadınlar da cinsellikle ilgili düşüncelerimizi ve pratiğimizi temelden değiştirdik. Bir kısmımız dayak yemiş kadınlar için sığınaklar ve tecavüz yardım hattı kuran grupların parçası olduk.

Erkek Şiddetinin Önemi

Radikal feministlerin "kadınların ortak ve kaçınılmaz kurban edilişleri"ne yoğunlaşmasına dair tekrar edilip durulan ahlakçı sosyalist feminist yorumlar var. Bunlara karşı duyduğum öfke sürekli artıyor. Gerçeği belgelediğimizde kadınları terörize edenin biz değil erkekler olduğunu görürüz. Bunu yaparak değişim ihtimallerini ortadan kaldırdığımızı iddia ediyorlar. Onlara göre, bizler çaresiz, pasif bir kadın imgesi sunuyoruz. Böylece esas çalışma amacımız, yani kadınların erkek şiddetini tanımlamaya ve bunu kendi güçleriyle önlemeye cesaretlendirmek ve bunu yapmalarını mümkün kılmak ve uzun vadede cinsel şiddete son vermek tamamen gözardı ediliyor. Bu retorikte erkek şiddetinin gerçek terörizmi ve onu saran sakatlayıcı sessizlik yokoluyor.

Beni esas kızdıran şu ki, erkeklerin şiddeti konusunda, sistematik kurban ediliş gerçeğiyle başedebilmeye yönelik somut öneriler veya yeni ve başka bir anlayış sunan sosyalist feminist bir tahlil henüz görmüş değilim. Sosyalist feministlerin erkek şiddetinin önemini farklı gördüklerini söylerken ne demek istediklerini hala anlamıyorum. Lynne Segal'in bütün önerdiği cinsel şiddet konusunda benim artık hiçbir feministin kabul etmediğini sandığım feminizm öncesi (yani erkek) teorilere geri dönülmesi. Örneğin, tecavüzcülerin "intikamcı, korkak, yetersiz ve endişeli güdüleri" vardır. Onlar için tecavüz ne kadar zor gerçekleşirse gerçekleşsin riskli ve bedelli bir iştir. Pornografi yaralı bir hayvanın son çırpınışları"dır ve "zevk ve tatminden çok mutsuzluk, asabiyet, suç, endişe kaynağıdır."

Ben, benim "yaşam ve özgürlük" hakkımı öncelikleri arasına koymayan bir toplumsal değişikliğe ilgi duymuyorum. Ben ve tanıdığım kadınların çoğu, şiddet tehdidi, şiddetin kendi hayatımız ve diğer kadınların hayatındaki gerçekliğinden uzak yaşamak istiyoruz. Lynne Segal'in "tecavüz, eviçi şiddet ve kurbanlarına alınacak tavır konusunda toplumsal tavırlar, umarım bir daha geri dönmemek üzere değişiyor." yolundaki mülayim yaklaşımı beni rahatlatmıyor. Gerçekleşen sınırlı değişiklikler de sadece aramızdan bazıları cinsel şiddetin temel bir feminist konu olduğu konusunda ısrar etmekten vazgeçmediği içindir. Lynne Segal belli ki bu görüşe katılmıyor.

Cici Erkekler

Segal'in eleştirisinin köşe taşlarından biri heteroseksüelliğin alttan alta savunulması. Bu savunma ancak Segal'in bize yeni bir erkek cinselliği oluşturmamız gerektiğini söylediği 3. bölümde açığa çıkıyor. Radikal feministler yine erkeklerin davranışlarının

"kotuluğu"nu anlatarak değişme konusunda iyimser olmamakla suçlanıyorlar. Keşke işler ifade duzeyinde olsaydı-gerçek şu ki son 15 yıldır erkek egemenliğinin derinliğini ve evet çoğunlukla da dehşetini farkediyor ve anlıyoruz. Bunun bir cevabı yanılsama, diğer cevabı ise erkek egemenliğine son vermenin ne buyuk şeyleri içerdiği. Biz butun kadınların cici olmadığını biliyoruz (bu Lynne ...al'in gına getirttiği bir nokta.) ama çoğumuz cici erkekleri terketmeye kalktığımızda ne kadar kotu olabildiklerini farkettik. Çoğumuzun hem heteroseksuelliği sorgulamamız hem de erkeklerle birlikte politika yapmaktan şupheye duşmemiz politik teorinin soyut bir noktası değil; tehdit edildiklerinde erkeklerin verdikleri karşılıklar konusunda kendi gerçek tecrubemizdir.

Tam değiştikleri sırada erkeklerden "vazgeçmekle" ... yapmadığımız yolundaki oneriler birçok kadının ağzında kotu bir tad bırakıyor olmalı. Bu değişikliğin sınırları aşırı yuzeyseldir ve cinsel tacizi, zoraki seksı, sistematik psikolojik aşağılamayı, guvene inanetleri ve "yoldaş"ların lezbiyenlerin ...ltına alındığı durumlarda kadınları desteklemeyi reddetmelerini affedip unutmak mumkun değil. Lynne Segal'in yucelttiği 70'li yılların başının naif iyimserliğine biz de donerdik ama "değişmiş" erkeklerce çiğnenip hem çocuklarını hem de arkadaşlık ağlarını kaybetmiş çok fazla lezbiyen var.

Benim genelde sosyalist feminist duşuncenin ...leri olarak gorduğum bir dizi çelişki Lynne ...in yazdıklarında da goruluyor. Onlara gore kokleri radikal feminizmde olan her kavram ya da fikir tanım itibarıyla yanlıştır. Yine de bu fikir ve kavramların kendi metinlerinde yer aldıklarını gor... Bu Lynne Segal'in Greenham Common'a yonelik tartışmasında ozellikle açıktır. Segal bu konuda once radikal feminist eleştirileri yazıyor sonra barış kadınlarının savunmasına geçiyor. Ama Greenham kadınlarının politik tahlilinin en temel radikal feminist eleştirisine hafifçe değiniyor: biyolojik determinizmleri. Kitabın onceki bolumlerinde kadınların gucunu ve kuvvetini kanıtlamanın onemini vurgulayarak, kadınlara başka ve daha olumlu bir doğa atfeden butun temelci duşuncelere saldırırken ofkesini uyandıran tam da bu nokta değil miydi?

Arzu ve Zevk

Cinsiyetin biyolojik olarak belirlendiği yolundaki teorik tahliller birçok radikal feminist için, birçok sosyalist feminist için olduğu kadar kabul edilmezdir. Hatta bu anlaştığımız birkaç konudan biridir ama Britanyalı sosyalist feministler bunu gozardı etmeye kararlı gorunuyorlar. Biz kadınların ve erkeklerin farklı psikolojilere sahip olmak uzere sosyalleştirklerini kabul ediyoruz. Nitekim birçok sosyalist feminist teorisyen bu surecin nasıl geliştiği ve sonuçlarının ne olduğu konusunda açıklamalarda bulundular. Bu açıklamaların bir kısmı radikal feminist karşılıklarına gore çok daha temelciydi. Gozden geçirilmiş Freudien kategorilere yaslanarak çok daha belirlenmiş ve sınırlanmış bir değişim goruntusu sunuyorlar. Bastırılmış çocukluk arzularının tuzağında bunları cinsel ... oynamaya lanetleniyoruz.

Cinsel fanteziler, ta en gerilere, çocukluktaki ilk arzu ve zevk duygularına kadar giderek aktif, pasif, sevgi ve nefret dolu çocukça cinsel istek tavrına dayanıyorlar.

Yine o sihirli kelime arzu!

Boyle bir tahlili cinselliğin hem kotumser hem de etnosantrik olan deterministik bir gorunuşu olarak değerlendiriyorum. "Çocukluk arzuları dolayımıyla kadınların psişik yapılanması"

konusunda çalışma yapan bir uluslararası dayanışma atelyesi düşünemiyorum. Oysa cinsel şiddet, lezbiyenlere baskı ve daha birçok somut konuyla ilgili çalışma yapan uluslararası ağlar mevcuttur.

Patriyarka

Son zamanlarda patriyarkanın radikal feminizmin tanımladığı bir kavram olarak kullanılışına sosyalist feministlerden gelen saldırılarda artış oldu ve yine Lynne Segal bir istisna değil. Iki sayfada kendisinin de bunu kullandığını farkettim! Yalnızca bunu da değil, aynı sayfalarda patriyarkanın radikal feminist kullanımından sözederken tırnak kullandığını da Bu tutarsızlık (ikiyüzlülük?) sosyolojik teori konusundaki iki kadın-erkek karışık konferansta patriyarkanın bir kavram olarak olduğu ve kullanılmaması gerektiğini tartışan Michele Barrett tarafından da tekrar edildi. Ancak Barrett'in yayına hazırlandığı "Kanada'da Feminist Teori Üzerine, Ikilik Politikaları" adlı kitabın girişin ilk sayfasında şu açıklamayla karşılaşıyoruz: Bu kitaptaki kimi değiş tokuşlar, özellikle de Marksist kavramların, Britanya'da en azından "radikal feminist" olarak adlandırılabilecek bir konumdan ayrıntılı biçimde eleştirilmesi, başka yerlerde çözülmeden bırakılan soruları yeniden açtı. Öyleyse Kanadalı sosyalist feministlerin açıkça [illegible], tartışmaları, radikal feminist perspektiflerle olumlu biçimde ilgilenmeleri tamam, ama aynı şey Britanyalı sosyalist feministler için uygun değil. O zaman burada Britanya'da radikal feministlerin söyleyecek önemli ve ilginç şeyleri olduğunu kabul etmeleri gerek. Hatta kadın çalışmaları okuma listelerinden bazı kitapları çıkarmak bile gerekir! Ayrılıkcılık da radikal feminizmin kötümser görünumünün bir parçası olarak görülüyor. Lynne Segal'e göre bu, toplumsal değişiklikten vazgeçmekle ilintili birşey. O ve onunla aynı düşüncede olanlar Marilyn Frye'ın, feminist faaliyet ve daha genel olarak kadınların hayatındaki çeşitli ayrılıkların iktidar alma bağlamında keşfedildiği "Ayrılıkcılık ve Iktidar Üzerine Yansımalar" adlı denemesini okusalar iyi ederler. Otonom kadın kadına grupların gerekliliğini kanıtlayarak Lynne Segal bir biçim ayrılıkcılığı kabul ediyor, hatta talep ediyor. Bazı kadınların çizgiyi başka bir noktada çizmeyi seçmeleri bir kişisel tercih ve/veya politik strateji konusu. Segal'in, herşeyde ikiliğe bağlı ve ahlakî değer yargılarından uzak birisi olarak başka kadınların kişisel ve politik tercihlerini nasıl "yanlış" bulabildiği beni aşıyor doğrusu. Bu kitap, dürüst bir tartışma yürütememesi ve gelecek-feminizmin geleceğiyle ilgili kötümserliğiyle beni öfkelendirdi. Farklı tahlilleri ve öncelikleri olan feministlerin bırakın belli konularda ve kampanyalarda birlikte çalışmaları, birbirleriyle konuşmaları bile bu kadar olanaksız mı? Bence, sokaktan güç alan bir aktivizme ve ulusal kampanyalar yürüten koalisyonlara ve ağlara ihtiyacımız var. Bütün bunların ne kadar olanaksız olduğunu anlatan bir kitaba daha ihtiyacımız yok. Herşeyden çok Londra'da yaşamadığıma seviniyorum. - en azından hala arada bir politik farklılıkların ötesinde tartışmalara katılıyorum ve değişik politik perspektifleri olan kadınlarla çalışmaya devam ediyorum'. Bu kadınların hiçbiri benim kadınlara karşı şiddete yönelmemi sorgulamıyorlar. Ben de onların sağlık, yoksullara devlet yardımı, el sanatları ya da uluslararası dayanışma konuları etrafında çalışmalarına karşı çıkmam. Hepimiz, yapılması gereken bir dolu iş olduğunun ve bunları yapmak için birbirimize ihtiyacımız olduğunun, çünkü başka kimsenin bu işleri yapmayacağının ve kadınların kurtuluşunun büyük ve uzun vadeli bir proje olduğunun fazlasıyla farkındayız.

Karikatürler Cath Jackson'ın ve Trouble and Strife'dan

CEZAEVİNDE KADINLAR NELER YAŞIYOR?

basın son zamanlarda cezaevlerinde olanlara, eskisine oranla daha fazla yer ayırıyor. buna rağmen, istanbul'da bazı siyasi tutuklu kadınların, yaralanma derecesinde yaşadıklarına hiç ilgi gösterilmedi. aşağıda bayrampaşa cezaevinden siyasi tutuklu bir grup kadının dışarıya gönderdiği mektup yer alıyor.

Son günlerde cezaevlerindeki uygulamalarda giderek bir sertleşme görülmekte. Günlük basında çıkan "Bayrampaşa'da Tünel" gibi asılsız haberlerle bir provakasyon ortamı yaratılmaya çalışılmakta. Bayrampaşa Cezaevi'nde bulunan siyasi tutuklular olarak sürekli insanlık dışı uygulamalarla karşı karşıya kalmaktayız. Bunun en son örneğini SHP'nin kendilerine %25 kota ayırdığı, geçtiğimiz günlerde "cinsel tacize son, 438. madde kalksın." şiarlarıyla miting yapan kadınların Bayarampaşa C.evindeki hemcinsleri - kadın siyasi tutuklular - yaşadılar.

Kadın siyasi tutuklular adli kadın tutuklularla aynı koğuşu paylaşıyorlar. Yemeklerini yataklarında yemek zorundalar, çünkü yemek yiyebilecekleri ayrı bir mekana sahip değiller. 30 kişilik koğuşta 40-50 kişi kalmak çok "doğal" bir durum. Koğuşun görünümü Amerika'ya göç eden Avrupalıların tavukları, keçileri vb. ile itiş kakış bindikleri ahşap, yelkenli gemilerin güvertelerini andırıyor. Balık istifi halinde yaşamanın tek "avantajı" koğuşun böylece daha sıcak olması, çünkü kaloriferler demir soğukluğundalar. "Asmayalım da besleyelim mi" sözü yerini "dondurmayalım da ısıtalım mı" ya bırakmış durumda. Koğuş gerçekten bir renk cümbüşü: bir tarafta Kasımpaşa gettosu, kafti (hırsızlık anlamında bir sözcük) nedeniyle gelen insanlar, "kafti perspektifi" ile büyütülen çocuklar, diğer taraftan dönemsel krizleri geldiğinde öldürecek çocuk arayan, bazen kendilerinden geçerek sürekli sallanan Cinci Hoca ve daha neler neler....

Her akşam sıcak evine gittiğinde yemeğini masada yiyen, daha sonra salona geçerek televizyon seyreden ve uykusu geldiğinde de yatak odasına doğru yönelen cezaevi yöneticileri tutuklu yakınlarının ve tutukluların sorunların çözümü için yaptıkları her girişimi güler yüzle ve babacan tavırla geçiştirmeye çalışıyorlar.

Siyasi kadın tutukluların başka bir koğuşa geçme çabaları (çünkü boş koğuş var) ise copla, tekmeyle, tokatla engelleniyor. Askerler, gardiyanlar geliyor görevlerini yapmanın şevkiyle kadın tutukluları yerlerde sürüklüyor, dövüyor. Bu arada askere moral vermek için nutuklar çekiliyor, çeşitli marşlar söyletiliyor. İnsan T.V'de Evet-Hayır yarışması programında sunucu olan Erkan Yolaç'ın "İzmir marşıyla geleceksiniz, mehter marşıyla gideceksiniz" cümlesini anımsamadan yapamıyor...

Sokakta, otobüste, işte, evde kadınların kadın olmaktan dolayı yaşadıkları sorunlar cezaevinde de sürüyor...

Evet, 2000'lere gelirken böylesi sorunların çözümü, Cinci Hoca'nın cezaevi idarecilerine benzeyen bez bebeklere mor iğneler batırarak büyü yapmasında olmadığına göre kamuoyuna önemli görevler düşüyor.

Evet, cezaevi yönetimi sorunları çözmüyor. Tam tersine baskılarını sürekli çeşitli bahanelerle arttırıyor. Bayrampaşa C.evinde kutup rüzgarı esiyor, yakında fırtına patlayabilir...

KÜÇÜK İLANLAR   KÜÇÜK İLANLAR

BUNDAN ÖNCEKİ SAYIDA KAPAKTAKİ RESİMDE BULUNAN BEN ASLINDA ORADA OLDUĞU GİBİ KADINLARI KARŞIMA ALMIŞ NUTUK VERİYOR POZİSYONUNDAN RAHATSIZ OLDUM VE O RESMİN HİKAYESİNİ KISACA ANLATMA GEREĞİNİ DUYDUM. KIBRISLI HEMCİNSİMİN ORADA KONUŞMASINI PROTESTO ETTİM. BUNUN ÜZERİNE ETRAFIMDA BULUNAN VE BUNU GÖREN BAZI KADINLAR TOPLANDI. ONLAR "KADIN, ERKEK ELELE ÖZGÜR GÜNLERE" DERKEN BEN "KADINLAR ELELE ÖZGÜR GÜNLERE" DİYORDUM. VE NİÇİN BÖYLE OLMASI GEREKTİĞİNİ ANLATMAK DURUMUNDA KALDIM. VE KALDIKİ HERKESİN O ERKEĞİ PROTESTO ETMESİ GEREKTİĞİNE İNANIYORDUM. YANİ O RESİM BENİM DURUMUMU YANLIŞ İFADE EDEN BİR RESİM. DÜZELTİLMESİ BENİ MUTLU EDECEKTİR. BAŞARILAR DİLERİM.

AYDIN

mor iğne, kadınların bülteni çıktı. temin için kadın kültür evine (tünel) sorulabilir.

* * *

yüzüme "ayşe" diye hitap edip ben yokken benden ayşe düzkan diye sözedenlere kırgınlıklarımı sunarım. orada burada soyadımı kullanmamak yetmiyor başkalarının soyadını da kullanmamak en azından samimiyetsizlik ifadesi.

ayşe

* * *

Tempo dergisi, 18 - 24 Mart tarihli sayısında Feminist'i "kapanan sol dergiler" listesine almış. Kapandığımıza hükmedilmesine, parasal ve enerji sorunlarımız yüzünden düzensiz aralıklarla çıkıyor olmamız gösterilebilirse de, (gerçi Feminist logosu altında "arada bir çıkar" ibaresi her sayıda yer alıyor.) "Sol" dergi olarak tanımlanmamız ancak cehaletle açıklanabilir. Yeri gelmişken, daha sık çıkabilmek için ilgi, sevgi ve maddi yardım beklediğimizi de belirtelim.

feminist

R E S M İ

HABERCİLİĞE RADİKAL

Ç Ö Z Ü M

ANTİ MİLİTARİZM

AZINLIKLAR

CİNSELLİK

SOKAK

FEMİNİZM

ÇİZGİ

EKOLOJİ

GENÇLİK

İNSAN HAKLARI

FEMİNİZM

KENT

KİTAP

MARJİNALLER

ROCK'N'ROLL

SİYASET

CİNSEL TACİZE
HAYIR